

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32,—
polletno Din 16,—, četrt-
letno Din 9,—, inozemstvo
Din 64,—. — Poštno-čkovni
račun 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon Interurban 113.

Cena inseratov: cela
stran Din 2000,— pol stra-
ni Din 1000,—, četrt strani
Din 500,—, 1/8 strani Din 250,—
1/16 str. Din 125,—. Mali ogle-
bi vsaka beseda Din 1.20.

Koledar Kmetijske zveze

za prestopno leto 1932 je izšel.

Vsebina:

Koledar od 1. X. 1931 do 31. XII. 1932.
— Uradni podatki. — Vse razne pri-
stojbine. — Mere. — Orali in hektari.
— Kmetijska zveza v Mariboru. — Ju-
goslovanska kmetijska zveza v Ljublja-
ni. — Vnovčevanje kmetijskih pridel-
kov. — Odplačevanje dolgov, tabela in
pojasnilo. — Važnost apna za rastline.
— Kako se mešajo umetna gnojila. —
Glavne naloge kmeta sadjarja. — Naša
kmetijska mladina v sadovnjaku. — Na-
vodila iz kletarstva. — Napake in bo-
lezni vin. — Jamstvo pri kupčiji z ži-
vino. — Koledar brejosti in razne živi-
norejske tabele. — Tabele za računa-
nje kubične mere pri raznem lesu. —
Inventar in kmetijsko knjigovodstvo z
vsemi potrebnimi tabelami. — Razni
dobavitelji kmetijskih potrebščin. —
60 strani praznega papirja za zapiske.

Izdelava koledarja.

Koledar je vezan v celoplatno, torej
močno dovolj, da bo zdržal za celo le-
to. Ima predal za denar in svinčnik.
Na ovoju ima tudi zaščitno mero v
decimetru in coli. Tako je koledar letos
po vsebini in obliki precej izpopolnjen.
Zato se bo še bolj priljubil kakor lan-
sko leto, ko smo ga morali dvakrat tis-
kat in ga je še zmanjkalo. Letos ga
zaradi pomanjkanja denarja ne bomo
drugič tiskali, zato je treba koledar ta-
koj naročiti, kdor ga hoče imeti.

Cena koledarju znižana.

Lani je stal koledar 11 Din s poštnino
in brez svinčnika. Letos stane s poš-
tnino vred 10 Din in ima tudi svinčnik.

Kje dobite koledar?

Koledar dobijo, v kolikor ga še niso,
vse krajevne Kmetijske zveze. Kdor pa
hoče, ga lahko naroči tudi naravnost v
Tiskarno sv. Cirila v Mariboru. Treba
je poslati 10 Din ali v znamkah, nakar
ga takoj dobite po pošti.

Tvoj celoletni spremljevalec

je tvoj žepni koledar. Zato mora biti
tudi tvoj svetovalec in to je — koledar
Kmetijske zveze. Zato, kmetje, vsak ga
imej v žepu!

*

Novčne in finančne težave raznih držav.

Bankovci posameznih držav morajo
biti do gotove mere kriti z zlatom ali
z devizami (menicami), izplačljivimi v
zlatu. Kritje mora znašati vsaj eno
tretjino vrednosti bankovcev, ki so v
obtočku. Čim višje je to kritje, tem boljša
in trdnjša je valuta (denarna vred-
nost) dotične države. Po izkazu na-
rodnih bank koncem julija 1931 je to
kritje znašalo: v Švici 92.7%, v Belgiji
66.7%, v Nizozemski 58.7% v Italiji
56.4%, v Franciji 56.2%, v Poljski 49%,
v Avstriji 43.6%, v Švedski 42.3%, v
Čehoslovaški 42.2%, v Rumuniji 39.2%,
v Jugoslaviji 37.5%, v Angliji 36.7%, v
Nemčiji 36.1%, na Ogrskem 28%.

Zadnji čas so se po raznih državah
Evrope pojavile velike valutarne (nov-
čne) težave. Letošnje poletje so dobile
državne finance Nemčije velik sunek,
ki je prišel z odpovedjo kratkoročnih
posojil, ki jih je Nemčija dobila od An-
glije, Amerike in posredno tudi od
Francije. Mogočni pretresljaji so ta-
krat pretresali nemško narodno gospo-
darstvo. Posledice bi bile še hujše, ako
bi ne bile države-upnice umaknile od-
poved kratkoročnih posojil. Tako je
bilo Nemčiji začasno pomagano.

V septembru je prišla na vrsto An-
glija, ki je pretrpela občutno razvred-
notenje svoje valute (funta sterlingov).
Preosnova angleške valute se je po
svetovni vojni izvršila l. 1925. Vodilna
je bila pri tem početju želja, da bi se
Anglija vrnila brezpogojno k predvojni
denarni vrednosti, k obnovitvi njene
predvojne kupovne moči. Anglija se je

na vso moč trudila, da obnovi zlato va-
luto ter da tako postane to, kar je bila
prej, svetovni trg zlata in kapitala. To
pa se ji ni posrečilo. Funtu je več ali
manj pretela nevarnost, da pade pod
zlato normalo, in zato je zlato bežalo
iz države. Z odprtimi rokami pa so ga
sprejemale Zedinjene države Severne
Amerike in Francija.

Dno pa je izbila sodu, v katerem je
imela angleška narodna banka shran-
jeno svoje zlato, nemška finančna
kriza letošnjega poletja. Anglija je
namreč kot denarni posredovalec do-
voljevala Nemčiji kratkoročne kredite,
ki jih je sama dobila iz Sev. Ame-
rike in Francije. Merodajen je bil pri
tem za Anglijo ozir na finančni dobi-
ček, pa tudi želja po političnem vplivu
v Nemčiji. Iz istega razloga je Anglija
dovolila tudi Avstriji kredit 150 mili-
onov šilingov povodom poloma naj-
večjega avstrijskega denarnega zavo-
da (Kreditanstalt). Ko je Amerika ter
Francija odpovedala svoja kratkoroč-
na posojila, dana Angliji, je ta hotela
realizirati (unovčiti) svoje terjatve v
Nemčiji in Avstriji, pa ni mogla, ker
sta obe državi prezadolženi. Tako je
morala Anglija Franciji in Ameriki vr-
niti kratkoročne kredite z zlatom, ki
ga je imela v svoji narodni banki. Te-
mu navalu pa angleška narodna ban-
ka ni bila kos. Tako je angleški par-
lament po predlogu vlade sklenil za-
kon, po katerem je obveznost banke za
izplačila v zlatu, torej zlata valuta, v
Angliji za pol leta ukinjena. Angleške-
mu zgledu so sledili Egipt, Švedska,
Norveška in menda tudi Danska.

Padec angleškega funta je na izvoz
angleškega blaga iz Anglije vplival
oprostilno; prej je ta izvoz trpel vsled
visokega tečaja angleškega funta. Po-
množeni izvoz iz Angleške prizadeva
na evropskem in svetovnem tržišču ob-
čutno konkurenco industrijskim izdel-
kom drugih držav, osobito Amerike,
Nemčije in Čehoslovaške. Angleži upa-
jo, da se bo tako njihova industrija
poživila, da bo produkcija (pridelova-
nje blaga) narasla in s tem število
brezposelnih padlo. Zato ne gledajo
padca svoje valute s preveč žalostnimi
očmi.

Spričo devalvacije (razvrednotenja)
angleškega denarja so se začele po raz-
nih državah, zlasti v Nemčiji in Avst-
riji, med gospodarskimi strokovnjaki
in po časnikih živahne razprave o tem,
ali je zlato sploh še sposobno, da bi bi-
lo splošna podlaga za denarno vred-
nost in za mednarodni kredit. Če je

celo Angliji, nekdanjemu svetovnemu bankirju, zmanjkalo zlata, kaj naj poročajo druge siromašnejše države, ki si veliko zlata ne morejo nabaviti? Sedaj imata dve državi $\frac{1}{2}$ vsega razpoložljivega zlata v železnih oklopnih skrinjah svojih bank: Zedinjene države Amerike in Francija. Iz Amerike odteka zadnje dni zlato v obilni meri v Francijo in Nizozemsko. Kjer pa je zlato, tam je politična moč. Tiste države, ki se protivijo prevelikemu vplivu Francije v Evropi, najbolj razmišljujejo o tem, ali se ne bi dalo zlato kot podlaga za državni denar nadomestiti s srebrom, ki je veliko bolj poceni in ki si ga torej lažje oskrbijo siromašnejše države. To pa zaenkrat ni verjetno. Verjetnejše je, da se bo Anglija, ko bo prebolela sedanjo krizo, vrnila k zlati valuti, pa pri nižjem tečaju svojega denarja.

*

IZ RAZNIH DRŽAV

Načrt za ozdravljenje Avstrije. Za zagotovitev ravnotežja v javnem gospodarstvu je med drugim določila vlada znižanje uradniških plač za 6% ter ustavitev uradniških napredovanj za dobo enega leta do 30. septembra 1932. Neokrnjene le ostanejo plače pod 170 šilingov na mesec. Kar velja za uradnike, velja tudi za duhovnike. Zakon za ozdravljenje avstrijskih financ uvaža razne nove davke, kakor: povišanje dohodnine, povečanje davka na pivo in sladkor, na bencin, na motorna vozila itd. Proti temu načrtu bo glasovalo po vladnem računu v zbornici 71 socialnih demokratov in 6 velenemcev.

Po sestanku francoskih in nemških državnikov v Berlinu. Kakor že javljeno, sta posetila Berlin francoski ministrski predsednik Laval in zunanji minister Briand. Vrnila sta se nazaj v Pariz dne 29. septembra. Ob priliki berlinskega sestanka je bilo dogovorjeno ustvarjenje nemško-francoskega odbora, ki se bo bavil z gospodarskimi vprašanji, ki se tičejo Francije in Nemčije. Odbor bo skušal v prvi vrsti izpopolniti gospodarske zveze med Nemčijo ter Francijo, trgovski promet ter poiskati skupna sredstva, ki bi omogočala odstranitev vseh mogočih ovir. V načrtu je sodelovanje v trgovski plovbi in zrakoplovstvu. Pričakujejo, da se bode sestel francosko-nemški odbor k prvi seji meseca oktobra. — N. P.

predsednik Titulescu XII. zborovanje Zveze narodov. Končno je še bil sprejet v vsej naglici kompromisni predlog za leto premirja v oboroževanju. Resolucija, ki govori o enoletnem premirju v oboroževanju, med drugim naproša svet Društva narodov, naj se obrne na vlade, zastopane na razorožitveni konferenci, da bi te vlade pokazale voljo za zagotovitev in organizacijo miru in dale dokazov o tem, da ne bodo ničesar storile, kar bi merilo na povečanje oboroževanja. Dalje prosi resolucija svet Društva narodov, naj bi zahteval od vlad, zastopanih na konferenci, izjavo o tem, ali bi bile od 1. novembra t. l. pripravljene skleniti enoletno premirje v oboroževanju. — Razorožitvena komisija je na koncu sprejela poročilo, v katerem naglašja, da programi raznih držav pri utrjevanju, grajenju in zamenjavanju bojnih ladij in pri navadni opremljenosti vojske in mornarice ne nasprotujejo odredbam načrta o premirju v oboroževanju.

Na čehoslovaškem so se vršile občinske volitve, ki so dokazale, da so obdržale stranke svoje postojanke na deželi. Edino komunisti so napram volitvam v letu 1927 precej nazadovali. Na deželi so ostali agrarci še vedno najmočnejša stranka. Veliko borbenost so pokazali pri teh občinskih volitvah češki in slovaški katoličani.

Odgoditev angleškega parlamenta za nedoločen čas. Predsednik angleške vlade Macdonald je izjavil, da bo odgodena zbornica dne 8. oktobra za nedoločen čas.

Angleška zbornica je sprejela zakon o štednji. Po novem zakonu o štednji so znižane doklade najvišjega uradništva za razne sprejemne izdatke (reprezentanco) za 50%. Vojni proračun je znižan za 6 milijonov funtov šterlingov in indijska vlada bo zvišala davek na premoženje od 12 na 25%.

Iz španske republike. Vlada je predložila ustavotvorni skupščini osnutek agrarne reforme. Sklenila je, da se bo razpravljalo o njem istočasno z ustavo. Vlada in skupščina se ne bosta bavili z nobenim drugim vprašanjem, dokler ne bosta rešeni ti dve. Po načrtu agrarne reforme bodo dobili vsi lastniki zemlje, ki bodo razlaščeni, naj si bodo to že Španci ali inozemci, polno odškodnino v vrednosti odvzetega premoženja. Vlada računa, da bo izvedena agrarna reforma v petih letih in bo prinesla vsakoletni porast 40 milijonov peset na narodnem premoženju. — Avtonomija Katalonije je močno pristrižena. Na predlog predsednika Zamore je sprejela ustavotvorna skupščina v ustavo le nekatera avtonomna načela za Katalonco. Večina pa je odločno odklonila finančno samostojnost katalonske pokrajine in oblast samouprave nad šolstvom.

Nemirni Daljni vzhod. Radi krvavega spora v Mandžuriji med Japonci in Kitajci je posredovala Zveza narodov, Amerika in ruski sovjeti. Japonska vlada je sicer obljubila, da bo odpoklicala iz Mandžurije svoje odvečne čete in se omejila na običajno stražarsko službo ob južni mandžurski meji. Do odpoklica ni prišlo, ker so ga po japonskih

trditvah dogodki onemogočili. Kitajski nacionalisti so začeli po celem Daljnem vzhodu z ostro protijaponsko agitacijo, ki ogroža življenje in imetje na Kitajskem bivaajočih Japoncev. Zaradi teh hujskarij je dobila Japonska povod, da ostane v Mandžuriji. Ker Japonci kar enostavno ne morejo pobasati v žep Mandžurije, so pogreli staro misel o neodvisnosti Mandžurije in na njo meječe Mongolije in s tem agitirajo po Daljnem vzhodu.

Iz Amerike beži zlato v Evropo in to zadnje dni posebno v Pariz in na Nizozemsko. V Ameriki pričenja to, kar se je zgodilo pred dobrim mesecem v Londonu. Edino zdravilo proti odtoku zlata bi bilo črtanje vojnih dolgov od strani Amerike.

*

Zaključek zasedanja Zveze narodov. Dne 29. septembra je zaključil tokratni